

Verslag Deskundigengroep Dierziekten HPAI 20 juli 2023

Aanwezig: Arjan Stegeman, Evelien Germeraad, Mart de Jong, Marieke Klaasen, Sjaak de Wit, Roy Slaterus, Francisca Velkers, Wendy Wolters en Denise Smit.

De vorige bijeenkomst van de Deskundigengroep Dierziekten over vogelgriep was 23 juni 2023. Sinds die tijd zijn er geen uitbraken met hoogpathogene aviaire influenza (HPAI) geweest bij pluimveebedrijven. Het aantal met HPAI-virus besmette wilde vogels is iets gedaald. Er zijn geen zoogdieren positief getest op HPAI-virus door WBVR.

De Deskundigengroep Dierziekten wordt gevraagd naar een risicobeoordeling van de huidige situatie, zowel op landelijk niveau als ook op regionaal niveau (de 20 regio's).

Vragen:

1. Hoe duidt u de huidige HPAI-situatie onder wilde vogels, wilde zoogdieren en gehouden vogels in Nederland en de EU? Welke trend verwacht u in deze situatie de komende vier weken?

Het aantal besmettingen onder wilde vogels is iets lager dan in de periode voorafgaand aan de vorige bijeenkomst 23 juni jl. Door Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) zijn in juni 161 dood gevonden vogels getest waarvan er 39 positief op HPAI H5N1 virus bleken (27 kokmeeuwen, zes visdieven, één grote mantelmeeuw, één grote stern, één kluut, één oehoe, één slechtvalk en één zwartkopmeeuw). In de periode van 1 t/m 12 juli zijn 84 dieren getest, waarvan er veertien positief bleken (vijf kokmeeuwen, drie visdieven, één bergeend, één drieteenmeeuw, één kluut, één grote stern, één scholekster en één zilvermeeuw). Alle virussen die recent zijn gesequenced bleken de 'BB'-variant van het HPAI-virus te zijn. Het aantal meldingen van dode vogels lijkt iets te zijn afgenomen. Veel kokmeeuwen hebben inmiddels de broedkolonies verlaten en de verspreiding van deze soort over Nederland is daarmee meer dan een maand geleden.

Sinds de laatste bijeenkomst zijn er in Nederland geen zoogdieren positief getest op HPAI-virus door WBVR. De laatste uitbraak op een commercieel pluimveebedrijf was op 26 januari 2023 en op een hobbybedrijf op 13 februari 2023.

In Europa zijn in de afgelopen weken enkele besmettingen met HPAI H5N1 virus gemeld op pluimveebedrijven. Deze meldingen (veelal enkelvoudige gevallen per land) zijn afkomstig uit Denemarken, Zweden, Duitsland, Frankrijk, Polen en het Verenigd Koninkrijk. In Finland is er in gehouden poolvossen (pelsdierbedrijven) vogelgriep gevonden. Voor zover bekend zijn er twaalf bedrijven besmet en worden op sommige locaties ook nertsen gehouden. Daarnaast zijn in Polen enkele katten positief getest op vogelgriepvirus. Vooralsnog richt nader onderzoek in Polen zich vooral op een enkele bron (bv. voer) als besmettingsroute, omdat de katten verspreid over Polen werden gevonden met een zeer vergelijkbaar virus.

2. Geeft de ontwikkeling in de afgelopen weken aanleiding om de risicobeoordeling van 23 juni jl. aan te passen? Kunt u het antwoord toelichten?

Het virus komt nog steeds wijdverspreid voor onder kokmeeuwen en visdieven. Los van de enkele bergeend worden eendachtige weinig getroffen door de momenteel circulerende virusvariant. De meeuwen hebben de broedkolonies weer grotendeels verlaten en komen weer wijder verspreid over het land voor. Alhoewel minder dan in het najaar en voorjaar vinden in de zomer ook vogelverplaatsingen plaats. Zo komen vooral Arctische steltlopers in deze periode massaal naar het Waddengebied en laten enkele andere soorten (waaronder kokmeeuwen) ruitrek zien over kortere afstanden. Het accent van deze verplaatsingen ligt op de kustgebieden en de grotere open wateren in het binnenland.

De deskundigen schatten de kans op besmetting van een pluimveebedrijf nu enigszins lager in dan tijdens het vorige overleg. Een van de redenen is dat in Nederland al meer dan vijf maanden geen uitbraken gezien zijn. Het opheffen van de ophokplicht in grote delen van Nederland heeft niet tot uitbraken geleid, terwijl dit gelijktijdig gebeurde met het uitvliegen van de meeuwen uit de kolonies. Ook in het buitenland worden weinig besmettingen gezien op pluimveebedrijven. Dit wijst er mogelijk op dat de onder meeuwen circulerende 'BB'-variant

toch minder gemakkelijk tot uitbraken leidt op pluimveebedrijven. Het is onduidelijk waarom dat het geval is. Uit het dierexperiment uitgevoerd in Italië blijkt dat het virus in kippen vergelijkbare eigenschappen heeft als vorige varianten en het virus wel degelijk instaat is om kippen te besmetten. Mogelijk is de blootstelling van pluimveebedrijven aan virus afkomstig van meeuwen anders dan bij eenden, zwanen en ganzen. Dit is echter onzeker.

Al deze ontwikkelingen geven aanleiding om de risicobeoordeling van 23 juni jl. aan te passen naar laag. Echter zit in de risicobeoordeling een grote mate van onzekerheid, omdat onduidelijk is hoe het komt dat de 'BB'-variant voorsnog niet tot infecties op pluimveebedrijven heeft geleid, terwijl het virus wel degelijk instaat is om kippen te besmetten.

3. Hoe groot acht u op dit moment, tot aan de volgende risicobeoordeling over 3-4 weken, de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI ten opzichte van de beoordeling op 23 juni jl.?
- in de gebieden waar de ophokplicht niet van toepassing is?
 - in de drie regio's (7, 10 en 19) waar de ophokplicht wel van toepassing is?

Op grond van de argumenten hierboven genoemd schat de deskundigengroep de kans op een uitbraak op pluimveebedrijven momenteel laag in, wel met een grote mate van onzekerheid. De verwachting is dat met het blijven circuleren van de huidige virusvariant dit risico tot eind augustus niet erg zal toenemen, omdat, los van de kuststreken, de migratie van wilde vogels beperkt zal zijn en de omgevingscondities ongunstig zijn voor het lang overleven van het virus buiten de gastheer.

In voorgaande jaren werd de ophokplicht stapsgewijs ingetrokken. Dit gebeurde voor verschillende regio's in Nederland in de loop van enkele weken. Momenteel geldt de ophokplicht nog in de pluimveerdichte gebieden (regio's 7, 10 en 19).

4. Hoe groot beoordeelt u de kans en de onzekerheid van deze kans op vogelgriepbesmetting van een pluimveebedrijf in de regio's (zie bijlage van de indeling van NL in 20 regio's), voor zover die kans in een specifieke regio afwijkt van de kans die u bij vraag 3 hebt geschat. Kunt u ook aangeven hoe u tot deze beoordeling bent gekomen:
- in de gebieden waar de ophokplicht niet van toepassing is?
 - in de drie regio's (7, 10 en 19) waar de ophokplicht wel van toepassing is?

Net als bij de vorige bijeenkomst kan er geen differentiatie plaatsvinden op basis van de gegevens in de verschillende regio's. Het virus circuleert momenteel nog steeds sterk onder kokmeeuwen. De kokmeeuwen hebben de broedkolonies al grotendeels verlaten en komen wijd verspreid voor in Nederland. Kokmeeuwen komen in uiteenlopende landschappen voor (van stedelijk tot agrarisch gebied en wetlands) en maken gebruik van uiteenlopende voedselbronnen. Voorsnog lijkt de 'BB'-variant niet makkelijk tot uitbraken op pluimveebedrijven te leiden en hierdoor kunnen geen specifieke regio's worden aangewezen ten aanzien van verschillen in risico's.

Momenteel is het verplicht dat er bij vleeseenden een dierenartsenkeuring (klinische controle) plaatsvindt, voordat de eenden naar de slachterij mogen worden vervoerd. Hiermee zijn tot nu toe geen HPAI-verdenkingen aan het licht gekomen.

5. Gezien de huidige situatie en risicobeoordeling, draagt deze verplichte dierenartsenkeuring bij tot het sneller opsporen van een verdenking van HPAI bij vleeseenden of, anders geformuleerd, vermindert deze keuring het risico dat vleeseenden in de incubatietijd van een HPAI - besmetting door vervoer andere bedrijven kan besmetten? Kunt u het antwoord toelichten?

De deskundigen zijn van mening dat de verplichte dierenartsenkeuring in de huidige situatie weinig bijdraagt aan het sneller opsporen van een verdenking van HPAI bij vleeseenden. Tot nu toe is geen enkele besmetting op deze wijze aan het licht gekomen en voor veel virusvarianten

is bekend dat bij eenden het klinische beeld minder duidelijk dan bij bijvoorbeeld leghennen. De verwachting is dat de affiniteit van de 'BB'-variant voor eenden ook minder kan zijn, gezien het nauwelijks voorkomen van eendachtige onder de besmette wilde vogels. Wel blijft alertheid geboden, omdat eenden extra gevoelig zijn voor de niet- 'BB' stammen van H5 (zie ook de uitbraken in Zuidwest-Frankrijk onder eendenhouderijen van afgelopen mei die werden veroorzaakt door de oude variant van het H5N1 virus).

Compartimenten Nederland

Legenda
□ Compartimenten

